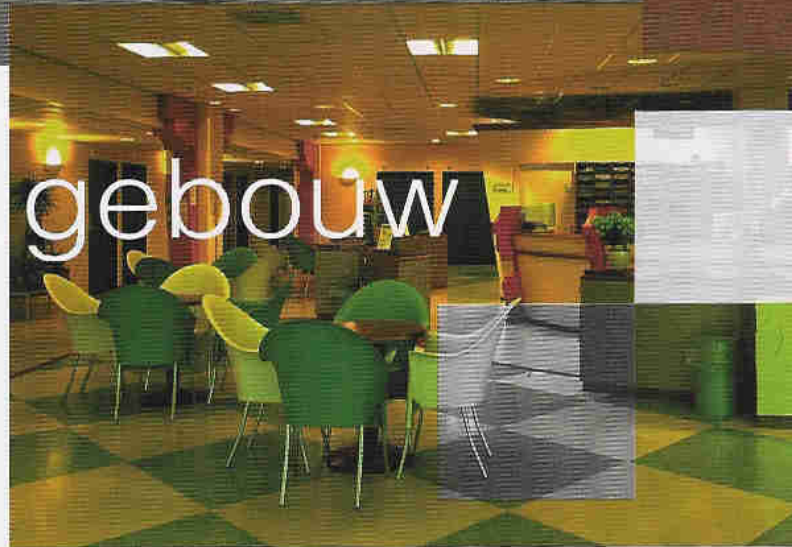

In een mooi ziekenhuis herstellen mensen sneller

Het helende gebouw

Maakt het uit in welk ziekenhuis u ligt? Ja. In ziekenhuizen met veel licht, planten, uitzicht op natuur en waterpartijen zijn mensen sneller weer gezond.

Daar ligt u dan in het ziekenhuis. U kijkt rond. Boven u het witte systeemplafond, buiten de betonnen parkeerplaats. Vooral bij de oudere ziekenhuizen is functionaliteit troef. Het kan ook anders. Langzaam dringt het besef door dat een ziekenhuis méér kan zijn dan een blokkendoos van kamers met lange, saaie gangen. Agnes van den Berg is omgevingspsycholoog bij onderzoeksinstituut Alterra in Wageningen. Zij heeft de onderzoeken naar 'de helende omgeving' op een rijtje gezet. "Uitzicht op een park, binnenplanten en zelfs een poster van een mooie waterval aan de muur maakt mensen meer ontspannen. Wanneer in de wachtkamer een video draait met een tv-quiz biedt dat wel afleiding, maar het blijkt dat mensen rustiger de spreekkamer binnenkomen als ze naar natuurfilms hebben gekeken." Het wetenschappelijk bewijs is niet altijd makkelijk te leveren, zegt Agnes. "Er is wel een overtuigend onderzoek gedaan bij mensen die een galblaasoperatie moesten ondergaan. De patiënten die uitzicht hadden op een parkje, bleken minder zware pijnstillers te gebruiken dan de patiënten met uitzicht op stenen gebouwen. Bovendien konden ze iets sneller naar huis." In Amerika is *health design*, gezondheidsbevorderend ontwerpen, een echte hype. Bij nieuwbouw of verbouw verschijnen prachtige lichte en ruime gebouwen met veel groen. De hogere investeringen verdienen zich snel terug. Mensen herstellen sneller en gebruiken minder pijnstillers en antibiotica. Ook de medewerkers voelen zich prettiger in zo'n gezonde omgeving. Daardoor daalt het ziekteverzuim en neemt het verloop onder

het personeel af. Dat zorgt voor enorme besparingen op de personeelskosten.

Daarbij vergeleken loopt Nederland achter, vindt Agnes, al ziet ze steeds meer positieve ontwikkelingen. Het UMC Groningen heeft een prachtig gebouw neergezet en het Erasmus MC in Rotterdam heeft zich bij het ontwerp van de nieuwbouw laten inspireren door *health design*. Ook het Maaslandziekenhuis in Sittard heeft een nieuw gebouw laten ontwerpen volgens het uit Amerika afkomstige *Planetree*-zorgmodel voor helende omgevingen. De traditionele ziekenzaal is vervangen door individuele ruimtes voor elke patiënt.

In veel ziekenhuizen springen de kinderafdelingen er positief uit. Agnes: "Daar zie je veel vrolijke kleuren. Dat kinderen zich in een leuke omgeving meer op hun gemak voelen, realiseert iedereen zich wel. Maar dat dat natuurlijk ook geldt voor volwassenen, krijgt minder aandacht. Sommige kinderziekenhuizen hebben heel mooie dingen. Zo hebben ze in San Diego een 'droomrivier'. Kleurrijke mozaïeken rond stromend water. Als er met helende gebouwen geld te besparen is, waarom zijn er dan nog steeds ziekenhuizen die grauwe nieuwe vleugels bouwen? "De financiële structuur in de Nederlandse ziekenhuizen geeft onvoldoende prikkels", legt Agnes uit. "Zoiets als plantenbakken neerzetten kan al bijdragen. Maar helaas, de facilitaire dienst moet de plantenbakken verzorgen en heeft een bepaald budget. Het ene potje kan niet zomaar worden aangevuld uit het andere. En dus gaat zoiets vaak niet door." →

Terrasje pakken in het UMC Groningen

Wie het UMC Groningen binnenstapt, waant zich in een stationshal, op een vliegveld of in een gezellig stadshart.

In de hoge, lichte ruimte van het UMC Groningen nodigen terrasjes uit om een kopje koffie te drinken met uitzicht op de binnentuinen, vijvers en fontein. Er zijn zelfs een supermarkt en een reisbureau gevestigd aan de binnenstraten van deze 'stad in de stad', zoals architect Wytze Patijn het gebouwencomplex noemt.

Frans Jaspers, lid van de Raad van Bestuur, is enthousiast: "Het nieuwe gebouw moest de zekerheid van een bankgebouw uitstralen en de vriendelijkheid van een buurthuis. Architectuur draagt bij aan het herstel van de patiënt. Maar ook de mensen die hier werken genieten van een fijne werkplek. Medewerkers en patiënten zitten graag op een van de bankjes bij de fontein. Het geluid van het stromende water heeft een rustgevend effect. Ook een klein wandelingetje langs de palmbomen en de bloementuinen, waar het geluid van zingende vogels klinkt, geeft een goed gevoel."

"We besteden veel aandacht aan kunst. Niet alleen omdat het mooi is, maar vooral om de aandacht van het ziek zijn af te leiden. Kunst kan mensen troost bieden en ze even uit hun rol van patiënt halen." Of het 'goede gevoel' zich ook vertaalt in cijfers, kan Jaspers niet bevestigen. "Wel is het ziekteverzuim hier lager dan gemiddeld in de academische ziekenhuizen. Maar dat kunnen we niet alleen toeschrijven aan het gebouw."

Creatief met groen

Blinde muur, plat dak?
Mogelijkheden zát!

Hebben hoger gelegen kamers uitzicht op een plat dak? Met een dakbegroeiing van vetplantjes, siergras of bloeiende kruiden ziet het er opeens totaal anders uit. Daarbij zorgt het groen voor isolatie en verbetering van de luchtkwaliteit. In de hoger gelegen kamers kunnen de aromatische geuren van kruiden binnendringen. Op heloopbare daken zijn nóg meer mogelijkheden. Daktuinen bijvoorbeeld, compleet met bomen en bankjes. Of,

zoals in het Wilhelmina Kinderziekenhuis in Utrecht, een speeldakterras (foto rechtsbovenin). En welk uitzicht is leuker: een palmenstrand, een olijfboomgaard of een grijze baksteen? Een muurschildering maakt het mogelijk. Dat een binnentuin niet alleen mooi maar ook nuttig kan zijn, bewijst het Londense St. Thomas ziekenhuis. De tuin, beplant met een mix van echte en zijden planten, grenst aan de afdeling verloskunde en is zo ontworpen dat hij zwangere vrouwen stimuleert tijdens de bevalling in beweging te blijven. Daardoor verloopt de bevalling vaak sneller. ■

De hogere investeringen verdienen zich snel terug. Mensen herstellen sneller en gebruiken minder pijnstillers en antibiotica.